

З голословного наведення, що в повіті ледви 19% є письменних, не маємо ще докладного образу просвітних відносин: не знаємо, чи є там які просвітні товариства, чи бувають там які відчити, віча і т. д. Дальше не знаходимо в цілій праці образу кредитових відносин повіта, спеціяльно: яке обдовженє населеня, які є кредитові інституції. Не згадує автор також в праці про поділ рустикального ґрунту, яка платня рільного робітника і які взагалі заробкові відносини в повіті. Далі — не обчислено багатства повіту, маєтку і тягарів, що припадають на одну голову і т. д. Бракує тут також відомостей про те, чим живить ся людиність, яка серед неї животна сила (довгість віку, та число дітей), та яка смертельність. Відносини торговельні і промислові оброблені занадто поверховно.

Оцінюючи однак вартість книжки в її добрих і слабих сторін, мусямо признати, що вона становить оден крок наперед до ліпшого пізнаня нашого краю, і буде на все цінним підручником для budouчого дослідника.

С. Гл.

Энциклопедическій Словарь, издатели Ф. А. Брокгаузъ и И. А. Ефронъ, томи XX полутоми 39 й 40, т. XXI пол. 41 й 42: Московскій Университетъ — Неясныи, Нибелунги — Опацкій, Сиб., 1897, ст. 960 і 957.

Огляд цікавих для нас статей почнемо з географічно-статистичних: Мстиславль (39), Новгородъ Сѣверскій (41), Новогрѣдъ В., Новозыбковъ, Новомиргородъ, Новомосковскъ, Нѣжинъ, Овручъ (42), Одесса. Отсі статі взагалі оброблено більш менш повно; до ст. Новгородъ Сѣв. и Нѣжинъ додано маленькі історичні начерки, а до ст. Одесса плян міста на окремі картці. З статей історичних й по історії літератури: Мстислави (39) — Владиміровичъ, Изяславичъ, Мстиславичъ, Мужи, Муромъ, Мытъ, Мѣры (давні с. 327—8), Наримунтъ (40), Нарѣжный В. Т., Наумовичъ, Несторъ, Нечай, Никита Кожемяка (41), Никифоръ митр., Николай Святоша, Нифонтъ, Новгородъ (244—9), Огоновскій, Олег (42) й Олегъ Святославичъ, Ольга св., Ольгердъ.

Деякі цікаві вказівки можна знайти в статях Музен (39, 116—122) й Начальное народное образование (40, ст. 763, 766—767 и таблиця I на окремі картці — де що про стан освіти на Україні, хоч зроблено се на підставі досить давніх справоздань).

Застановимось на деяких окремих статях і їх недокладностях. Статтям про давніх князів взагалі можна закинути, що оброблено їх досить неровномірно: цікаво наприклад порівняти статі про Олега й Олега Святославича (42) зі статями про Ольгу і Ігоря Рюриковича (пол. 24).

В статі про Олега майже половину займає детальне переповідання умови з Греками, хоч можна-б було обмежитись лише кількома стрічками про загальний характер умови. З другого боку нема одности що до бібліографічних вказівок: часом нотують ся тільки монографічні праці про той або инший період давньої історії, часом автор детально визначає жерела й подає томи й сторінки Полного Собранія Русскихъ лѣтописей (як нпр. пол. 42, ст. 858 й ранійше пол. 24 ст. 894—96); часом же ми не знаходимо ніяких вказівок ні на жерела ні на монографії (нпр. пол. 39, 104—106 ст.). В статі про Ольгу згадано з історичної літератури лише дві статі присвячені питанню про походжене її. Статя про Ольгерда оброблена досить поверховно і має деякі помилки: автор відійшов від дійсности в характеристиці відносин між Ольгердом й Кейстутом (пор. нпр. Антонович Моногр. I, 96), не згадано про суперечку що до уділів Дмитра й Дмитра Корибута; за володіння Волиню вів боротьбу з Польщею не стільки Ольгерд, як Любарг; окрім того автор зовсім не згадує за питанє про київську митрополію і м. Кипріяна (про се досить невиразно було сказано й в статі про К. пол. 29, ст. 87).

О. Г—ий.

Видавництва й книжки, обговорені в сїм томі:

Часописи за р. 1897: Вѣстникъ Европы

Новое слово

Русская Мысль

Русское Богатство

Сѣверный Вѣстникъ

Русское Обозрѣніе

Журналь Министерства Народнаго Просвѣщенія

Варшавскія Университетскія Извѣстія

Ученыя Записки Юрьевскаго университета

Ученыя Записки Казанскаго университета

Христіанское Чтеніе

Богословскій Вѣстникъ

Странникъ

Литовскія Епархіальныя Вѣдомости

Минскія Епархіальныя Вѣдомости

Полоцкія Епархіальныя Вѣдомости.

Археологическія Извѣстія и Запѣтки

Чтенія въ Обществѣ Исторіи и Древностей Россійск.